

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 7.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.7.31>

УДК 658.114:69]:005.332.4

Ю. В. Великий,

д. е. н., професор кафедри обліку і аудиту, ЧНУ ім. П. Могили м. Миколаїв

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7714-0840>

О. Ю. Бобирев,

аспірант кафедри обліку і аудиту, ЧНУ ім. П.Могили м.Миколаїв

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-9469-5903>

ОЦІНКА РІВНЯ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ

Yu. Velyky,

Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Accounting and

Auditing, P. Mohyla National University of Mykolaiv

O. Bobirev,

Postgraduate Student of the Department of Accounting and Auditing,

P. Mohyla National University of Mykolaiv

ASSESSMENT OF THE LEVEL OF DEVELOPMENT OF DEVELOPMENT COMPANIES IN UKRAINE

У даній статті досліджено сутність категорії оцінки рівня розвитку будівельних компаній України. Проведений аналіз рівня розвитку будівельних підприємств та оцінений рівень їх конкурентоспроможності. Для досягнення поставленої мети використано широкий спектр методів аналізу. У статті

обґрунтовано необхідність конкурентоспроможності будівельної галузі в умовах глобалізації економіки. Розглянуто фактори, які впливають на рівень конкурентоспроможності підприємства на будівельному ринку. Проаналізовано проблеми, притаманні будівельній галузі в період війни та пов'язані з нею проблеми оцінки конкурентоспроможності будівельних компаній, а також особливості оцінки підприємств з урахуванням специфіки будівельної галузі. Проведено порівняльний аналіз будівництва в Україні за останні роки, який показав, що оцінюючи динаміку кількості підприємств в Україні та в будівництві житлових і нежитлових будинків, виявлено певні тенденції – як позитивні, так і негативні, проте всі вони мають певні часові рамки. Обґрунтовано вибір критеріїв конкурентоспроможності будівельного підприємства та представлено методiku їх розрахунку. Серед обраних критеріїв оцінки конкурентоспроможності – надійність компанії, відповідальність договірним зобов'язанням, досвід роботи на ринку, якість будівельних послуг, навички персоналу, асортимент послуг, своєчасність поставки, популярність на ринку та співпраця з великими компаніями. Кожна з представлених будівельних організацій розглянута та проаналізована з позицій запропонованих критеріїв конкурентоспроможності. На основі аналізу були визначені основні переваги кожної компанії та її слабкі сторони. Виділено компанію із найбільш сильною конкурентною позицією серед аналізованих будівельних підприємств. Запропонована науково – методологічний підхід щодо оцінювання рівня конкурентоспроможності будівельних компаній на основі критеріїв, який дав змогу виділити переваги кожної компанії та її слабкі місця. Вони реалізуються в товарах та послугах, які конкурують як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках.

The article examines the essence of the category for assessing the level of development of development companies in Ukraine.

Conducting an analysis of the level of development of industrial enterprises and assessing the level of their competitiveness. To reach the target label, a wide

range of analytical methods are used. The statistics demonstrate the need for competitiveness in the future in the minds of the globalization of the economy. Factors that influence the level of competitiveness of an enterprise in the capital market are examined. The problems facing everyday life during the war and the problems associated with it in assessing the competitiveness of everyday life companies, as well as the particularities of assessing enterprises under security conditions, have been analyzed. specifics of benign galusa. A comprehensive analysis of the daily life in Ukraine was carried out, which showed that by assessing the dynamics of the number of enterprises in Ukraine and in the daily life of residential and non-residential buildings, A number of trends have been identified - both positive and negative, but all of them are shaping the time frame. The selection of criteria for the competitiveness of the construction industry is outlined and the methodology for their development is presented. Among the selected criteria for assessing competitiveness are the reliability of the company, compliance with contractual obligations, delivery of work to the market, availability of day-to-day services, staff training, range of services, availability of delivery, popularity in the market and competition with great companies. The skin from the perspectives of everyday organizations is examined and analyzed from the standpoint of the established criteria of competitiveness. Based on the analysis, the main advantages and weaknesses of the skin company were identified. The company was found to have the strongest competitive position in the analysis of business activities. A scientific and methodological approach has been proposed for assessing the level of competitiveness of future companies based on criteria that allows us to see the strengths of each company and its weaknesses. They are sold in goods and services that compete on both domestic and foreign markets.

Ключові слова: конкурентоспроможність, будівельна компанія, критерії, конкурентні переваги, обсяг будівництва.

Keywords: competitiveness, future company, criteria, competitive advantages, duty of life.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

Конкурентоспроможність, будучи частиною системи конкурентних відносин, є категорією, яка поєднує в собі змістовні моменти конкуренції і монополізму. У ринковій економіці категорія „конкурентоспроможність„ є однією із ключових, оскільки у ній сконцентровані економічні, науково-технічні, виробничі, організаційно – управлінські, маркетингові та інші можливості окремих підприємств, галузей національної економіки загалом.

Будівельна сфера, зокрема житлове будівництво, вважається однією із пріоритетних галузей народного господарства. Стан ринку житла на сучасному етапі розвитку економіки України визначається не тільки соціальною значущістю, а й можливістю його використання як потужного інструменту без інфляційного розширення споживчого попиту на житло як товару тривалого користування. Житлове будівництво є додатковим стимулятором до економічного зростання, зниження інфляції, скорочення дефіциту державного бюджету, зниження рівня безробіття, стабілізації грошового обліку, зменшення гривні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання вивчення проблем конкуренції та конкурентоспроможності підприємств знайшли відображення в наукових працях вітчизняних вчених, зокрема В. Рожкова, І. Сіваченко, А. Юданова, Г. Азова, Р. Фатхутдінова, Г. Пятницької та інших. Вагомий внесок у розробку проблем конкурентоспроможності, оцінки діяльності та мотивації підприємств внесли зарубіжні вчені.

Однак, незважаючи на існування безлічі наукових праць по даній тематиці, більшість питань, які стосуються оцінки конкуренції будівельних підприємств за різноманітними критеріями недостатньо вивчені та вимагають поглибленого дослідження. Розвиток ринкової економіки та посилення конкуренції будівельних підприємств зумовлюють важливість оцінки конкурентоспроможності.

Формування цілей статті (постановка завдання). Результати дослідження полягають в можливості використання зазначеного підходу для оцінки рівня конкурентоспроможності будівельних компаній та рекомендацій щодо їх підвищення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зміцнення конкурентної позиції на ринку є природним прагненням будь-якого підприємства будівельної галузі. Кожна організація намагається підвищити свій рівень конкурентоспроможності, наростити частку ринку, щоб залучити якомога більше нових замовників. Будівництво вкрай важливий сектор національного господарства, що розвивається надзвичайно швидкими темпами. А у період воєнного та пост воєнного відновлення набуватиме стратегічного значення. Повно масштабне вторгнення змінили як географію діяльності будівельних компаній, так і методи і механізми управління ними. Будучи технологічною основою функціонування національної економіки, будівництво багато в чому визначає перспективи та конкурентоспроможність розвитку національної економіки. Для усіх розвинених країн світу будівництво є однією з найважливіших галузей національного господарства, що автоматично представляє її як базову, стратегічно важливу, потрібну для розвитку економіки й забезпечення соціальних умов для населення. Останніми роками інноваційній діяльності у будівельній сфері приділялось доволі багато уваги, відповідно виділялось і належне фінансування, та зросла частина коштів спрямованих на екологічне будівництво та інновації.

Наразі в будівництві активно розвиваються інновації, зокрема впровадження новітніх технологій, рішень та матеріалів. Особиста увага відводиться інноваціям та „ екологічному будівництву„. Ці явища та процеси є фактором підвищення конкурентоспроможності будівельних підприємств та будівельної галузі загалом. Світовий досвід доводить, що застосування інновацій та екологічного будівництва, насправді є економічно вигідним підходом. Активне використання інновацій та екологічного будівництва

надає безліч переваг, які сумарно сприяють економічного розвитку і конкурентоспроможності підприємств будівельної галузі.

Конкурентоспроможність організації на будівельному ринку формується із сукупності наступних факторів до яких відносимо: виробничо-технічний потенціал; науково-технічний потенціал; фінансово економічний потенціал; кадровий потенціал (структура кадрів підприємства, рівень кваліфікації персоналу та ін.); рівень матеріально-технічного забезпечення; ефективність рекламних та маркетингових компаній, що проводяться; ефективність використання засобів стимулювання збуту.

З метою підвищення конкурентоспроможності підприємства необхідно працювати над удосконаленням одночасно різних факторів. Таким чином, процес підвищення рівня конкурентоспроможності будівельної компанії включає роботу за двома напрямками:

- виявлення проблемного чинника конкурентоспроможності;
- визначення шляхів покращення його показників.

Перший включає специфіку будівельної продукції, а другий – виробничий процес. Специфіка оцінки будівельних підприємств визначається особливостями будівельної продукції як товару на ринку нерухомості, а саме:

-будівельна продукція на ринку збуту відразу ж потрапляє в активне конкурентне середовище вторинного ринку нерухомості, тобто ринку об'єктів нерухомості, які вже перебувають у експлуатації і, як правило, мають нижчу ціну, але разом з тим здатні задовольнити потреби населення в житлі і цим створюють проблеми щодо реалізації об'єктів нового будівництва;

-значна тривалість виробничо-комерційного циклу, що зумовлює необхідність урахування фактору часу, наявності інформації, що дає можливість довести об'єкт до завершення; обґрунтованість проектних рішень, що скорочують ризик морального старіння продукції;

-високі вимоги до новизни будівельної продукції в умовах створення нового виробництва, яке має бути конкурентоспроможним; внаслідок цього життєвий цикл товару, виробленого будівельною організацією, обмежений

окремим замовленням та потрібна висока технічна та технологічна готовність до створення нової одиниці продукції;

-виробництво кожної одиниці продукції вимагає залучення різних учасників: забудовник, інвестор, підрядник і субпідрядники, проектувальник, величезна кількість всіляких наглядових органів. Організація вступає у ділові відносини з цілою групою нових партнерів, що є додатковим джерелом ризику;

-висока вартість кінцевої продукції будівельного виробництва різко звужує коло її можливих споживачів.

Таким чином, специфічні особливості будівельної продукції впливають, з одного боку, на її реалізацію, а з іншого — на діяльність проектних та будівельних фірм як суб'єктів господарювання, як при формуванні активів, так і при виробництві будівельної продукції. Всі ці особливості варто враховувати в оцінці конкурентоспроможності будівельних підприємств. Однак на міжнародному рівні за обсягами будівництва Україна значно відстає від окремих країн (Табл. 1).

Таблиця 1. Порівняння обсягів будівництва в Україні з окремими державами, 2024 р.

Країна	Обсяг, млрд євро	Порівняно з Україною
Україна	4,3	—
Чехія	20	більше в 4,5 разу
Польща	50	майже у 12 разів
Туреччина	113	більше у 26 разів
Німеччина	351	більше у 81,5 разу

Джерело: (складено авторами)

За даними Державної служби статистики, вартісна оцінка обсягів будівництва в Україні у 2024 р. склала 4,3 млрд. євро. Для порівняння – у Чехії аналогічний показник склав 20 млрд. євро, у Польщі – 50 млрд. євро (майже у 12 разів більше за Україну), у Туреччині – 113 млрд. євро та у Німеччині – 351 млрд. євро [5].

Сьогодні вчені визначають конкурентоспроможність будь-якого підприємства як узагальнюючу оцінку його конкурентних переваг стосовно питань формування ресурсного потенціалу, а також якості задоволення споживчого попиту, безпосередньо досягнутої завдяки цьому ефективності функціонування господарської системи, що мають місце на момент чи впродовж періоду оцінювання [6; 7].

Оцінку конкурентоспроможності пропонується здійснювати за допомогою одного з найпоширеніших матричних методів «метод балів» за методикою Н.С. Краснокутської [6,8]. (Рис.1).

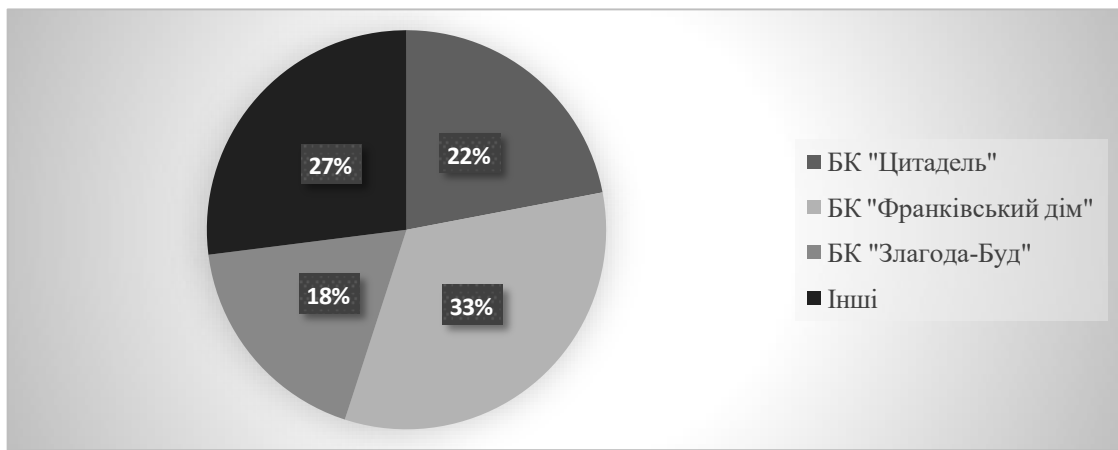

Рис. 1. Динаміка кількості підприємств будівельної сфери протягом 2016-2024 років

Джерело: складено авторами

Для оцінки було обрано три будівельні фірми, які конкурують, є близькими за розмірами та обсягами реалізації і працюють відносно недовго на ринку нерухомості, а саме – будівельні компанії "Цитадель", «Франківський дім» та «Злагода-Буд».

Порівняльна характеристика аналізованих підприємств за обсягами реалізації будівельної продукції та їх ринкові частки за результатами 2024 року наведені на (Рис.2).

**Рис. 2. Ринкові частки аналізованих будівельних компаній
у 2024 році**

Джерело: складено авторами

З наведеного рисунка видно, позицію на ринку, яку займає кожна із компаній. На першому місці за обсягами реалізації посідає БК «Франківський Дім», на другому місці – БК "Цитадель", а уже третє місце серед підприємств-конкурентів посідає "Злагода- Буд".

На будівельному ринку присутні безліч компаній, які здійснюють будівельні, монтажні, фасадні, покрівельні, електромонтажні, ізоляційні, ремонтні роботи, антикорозійний і вогнезахисну обробку, промисловий альпінізм, будівництво будинків і ремонт різних конструкцій. Конкуренція між компаніями є дуже високою. Розглянемо і проаналізуємо рівень конкурентоспроможності трьох підприємств, які конкурують на будівельному ринку і є близькими за величиною.

Перелік критерії та величину балів від 1 до 5 (максимальне значення) для кожної компанії наведено в (Табл. 2).

Таблиця 2. Вихідні дані для оцінювання рівня конкурентоспроможності будівельних підприємств за критеріями

Критерії	БК «Цитадель»	Підприємства-конкуренти		
		"Франківський дім"	"Злагода-Буд"	Значення критерія, %
Надійність компанії. Ступінь дотримання договірних зобов'язань	5	5	4	20
Стаж на ринку	3	5	3	15
Якість реалізованих послуг, будівельного матеріалу	5	5	4	15
Рівень кваліфікації персоналу	5	4	5	10
Асортимент послуг	5	4	3	5
Своєчасність здачі об'єкта	5	5	3	15
Готовність до переговорів. Готовність врахувати побажання, вимоги клієнта (+ надання знижок)	3	5	4	5
Популярність на ринку	3	4	3	10
Співпраця з великими компаніями	5	1	4	5

Джерело складено автором.

Першим критерієм, за яким ми порівнювали підприємства - це критерій надійності компанії. На наш погляд, цей критерій є досить важливим у діяльності будівельних підприємств, тому йому віддано 20% вагомості. Клієнт повинен бути впевнений в дотриманні компанією договірних зобов'язань. Клієнту важливо, щоб компанія мала репутацію надійного і стабільного партнера. (Табл.3).

Таблиця 3. Методика порівняння показників з конкурентами

№ критерію	БК "Цитадель"	Підприємства-конкуренти	
		"Франківський дім"	"Злагода-Буд"
1	$5 \cdot 0,2 = 1$	$5 \cdot 0,2 = 1$	$4 \cdot 0,2 = 0,8$
2	$3 \cdot 0,15 = 0,45$	$5 \cdot 0,15 = 0,75$	$3 \cdot 0,15 = 0,45$
3	$5 \cdot 0,15 = 0,75$	$5 \cdot 0,15 = 0,75$	$4 \cdot 0,15 = 0,6$
4	$5 \cdot 0,1 = 0,5$	$4 \cdot 0,1 = 0,4$	$5 \cdot 0,1 = 0,5$
5	$5 \cdot 0,05 = 0,25$	$4 \cdot 0,05 = 0,2$	$3 \cdot 0,05 = 0,15$
6	$5 \cdot 0,15 = 0,75$	$5 \cdot 0,15 = 0,75$	$3 \cdot 0,15 = 0,45$
7	$3 \cdot 0,05 = 0,15$	$5 \cdot 0,05 = 0,25$	$4 \cdot 0,05 = 0,2$
8	$3 \cdot 0,1 = 0,3$	$4 \cdot 0,1 = 0,4$	$3 \cdot 0,1 = 0,3$
9	$5 \cdot 0,05 = 0,25$	$1 \cdot 0,05 = 0,05$	$4 \cdot 0,05 = 0,2$
Середній бал рівня конкурентоспроможності	4,4	4,55	3,65

Джерело: складено авторами

Хоч компанія «Цитадель» і є досить «молодою», але вона вже отримала репутацію дуже надійного партнера. У всіх виконаних нею роботах були повністю дотримані всі умови. Роботи проводяться хорошої якості в мінімальні терміни. Відгуки клієнтів говорять про те, що БК «Цитадель» - чесна організація, що поважає своїх клієнтів. Ті, хто хоч раз користувалися послугами даної компанії, радять її своїм знайомим і самі із задоволенням звертаються до неї повторно. Що стосується БК «Франківський дім», то варто відзначити, що клієнти також позитивні характеризують її діяльність з позиції надійного партнера. БК "Злагода-Буд" має більшість позитивних відгуків і її також радять як надійного партнера, однак присутні і кілька негативних відгуків.

-Другий критерій - стаж на ринку. Перебування компанії протягом тривалого часу на будівельному ринку говорить про її досвідченість та конкурентоспроможність, прибутковість і фінансову стійкість. Якщо компанія існує на ринку більше 10 років їй присвоювалася оцінка «5»; від 7 до 10 років –«4»; від 5 до 7 років – «3»; від 3 до 5 років –«2»; і менше 3-х років – «1».(Рис.3)

-Третій критерій - якість реалізованих послуг і будівельних матеріалів. Застосування високоякісних, сучасних матеріалів і технологій дозволяє компанії виконувати ремонтно-будівельні роботи на високому рівні, що є важливим критерієм для кожного клієнта. Всі компанії дуже якісно виконують будівельні роботи, використовують високоякісні матеріали і новітні технології, які дозволяють зберегти хорошу репутацію на багато років. Однак в компанії «Злагода-Буд» до недоліків можна віднести устаткування, яке не таке нове, як в перших двох організаціях.

-Високий рівень кваліфікації персоналу дозволяє компанії виконувати свої послуги якісніше і швидше. Персонал всіх компаній висококваліфікований, який має вищу освіту і допуски до всіх видів спеціалізованих робіт, фахівці виконують свою роботу на 100% якісно і відповідально. Компанії прагнуть до підвищення кваліфікації та отримання

додаткової освіти своїх співробітників, однак у компанії «Франківський дім» це непередбачено.

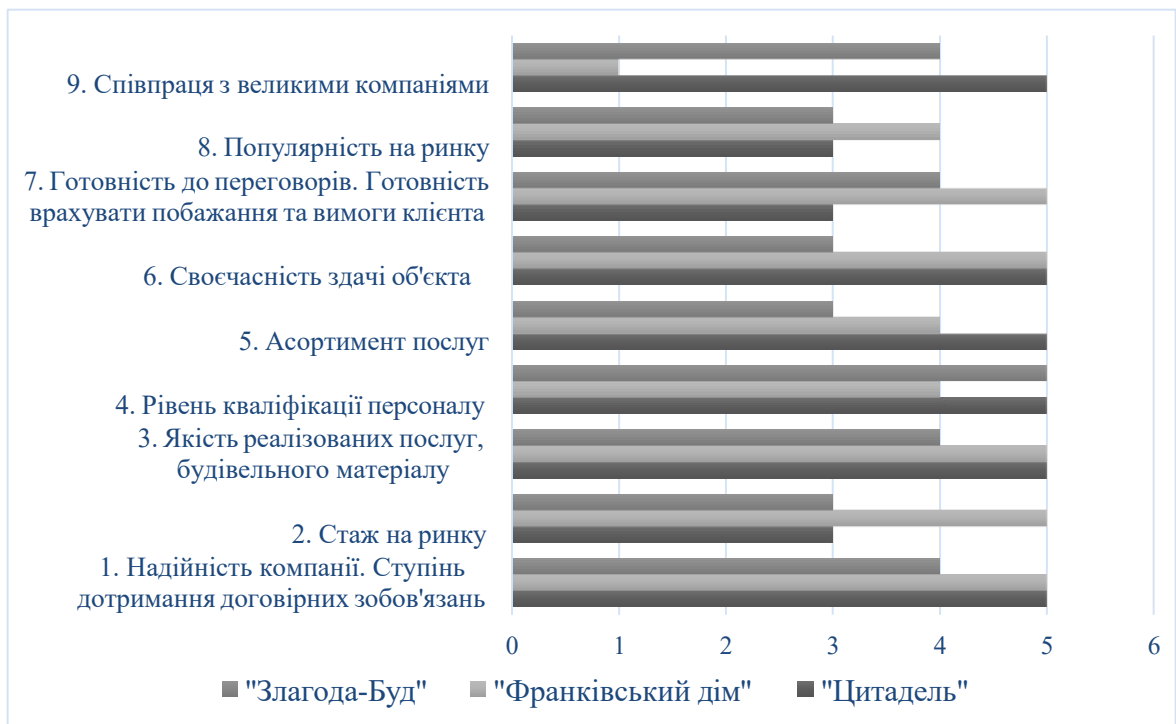

Рис. 3. Значення показників рівня конкурентоспроможності серед будівельних підприємств- конкурентів в залежності від критерію.

Джерело: складено авторами

-Асортимент послуг також є важливою умовою для клієнтів. Багатьом покупцям зручніше замовляти відразу усі послуги в однієї компанії для економії власного часу і грошових коштів. БК «Цитадель» надає величезний асортимент будівельних послуг, до можливості отримати житло "під ключ". У решти аналізованих компаній асортимент виконуваних робіт є дещо вужчим.

-Клієнтам важливо, щоб дотримувались термінів здачі об'єктів, зазначених у договорах, відсутність будь-яких затримок в часі. Конкурентну перевагу отримує та компанія, яка виконує свою роботу за найменший час. При цьому, звісно, якість виконуваних послуг, залишається на висоті, тому критерій своєчасності здачі об'єкта нами оцінений в 15%. Такі аналізовані компанії як «Цитадель» та "Франківський Дім" свої роботи виконують не

тільки згідно встановленого терміну, а й часто з випередженням. Що ж стосується компанії «Злагода-Буд», то були виявлені кілька порушень щодо термінів виконання робіт, траплялися затримки, які були виправлені невдовзі.(Рис.4).

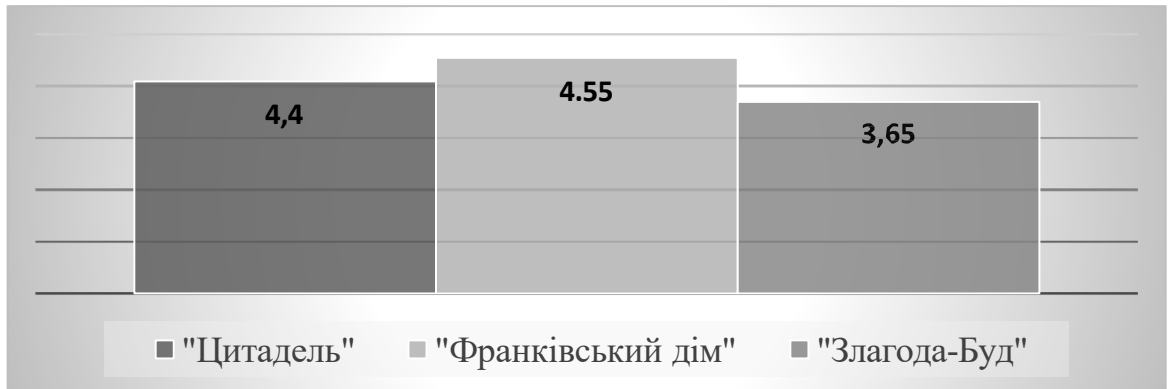

Рис. 4. Загальний показник рівня конкурентоспроможності будівельних компаній

Джерело: складено авторами

-Клієнтам важливо, щоб бажання були почуті, всі вимоги виконані. Іноді трапляються непередбачувані ситуації. Саме тому клієнтам важливо, щоб компанія була готова до переговорів, могла піти на зустріч, мати можливість що-небудь змінити. А також при довгостроковому співробітництві надавала знижки. БК «Франківський Дім», БК "Злагода-Буд" враховують всі побажання і вимоги клієнтів. Завжди уважно ставляться до замовника.

-Популярність на ринку дає впевненість клієнтові, що компанія заслуговує довіри, через це її обирають. Однак не завжди запорукою успіху є надійність підприємства і висока якість послуг, що надаються. Тому значимість даного критерію 5%. Компанія «Цитадель» є досить молодого, тому вона ще не так відома, як компанії-конкуренти, котрі перебувають на ринку більше 10 років. Однак у вузьких колах БК «Цитадель» цінують ті хто з нею працював та рекомендують іншим. Компанія «Злагода-Буд» на ринку близько 7 років, однак її популярність все ще не надто висока.

-Співпраця з великими компаніями дає перевагу на ринку, у компанії є шанс отримати велике замовлення. За допомогою успішно виконаного

замовлення компанія може отримати хорошу рекомендацію, рекламу в будівельній сфері і шанс отримати замовлення від інших компаній. БК «Цитадель» полягає в партнерстві з такими великими будівельними компаніями, як «Благо», «Вамбуд», «Ярковиця», «Івано-Франківськбуд», «МЖК Експрес-24», "Екстім", "Спілка забудовників", "Галицька" і багатьма іншими.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Порахувавши загальний показник конкурентоспроможності за критеріями для аналізованих будівельних компаній можна стверджувати, що його значення для БК «Цитадель» – 4,4; для БК «Франківський Дім» – 4,55 та для БК «Злагода Буд» – 3,65. Отримані розрахунки говорять про те, що рівень конкурентоспроможності досліджуваних компаній характеризується незначними коливаннями навколо його середовища. Найбільш виражену сильну позицію в конкурентній боротьбі займає БК «Франківський дім».

Останніми роками інноваційній діяльності у будівельній сфері приділялось доволі багато уваги, відповідно виділялось і належне фінансування, та зростала частина коштів спрямованих на екологічне будівництво та інновації.

Слід зазначити, що дана методика не дозволяє зробити однозначний висновок щодо рівня конкурентоспроможності компанії на ринку. Для цього потрібно аналізувати фінансову, виробничу, кадрову, маркетингову та управлінську складову, проте, як правило, звітність підприємств є комерційною таємницею. Стійке підвищення конкурентоспроможності будівельного підприємства можливо забезпечити лише за умови довгострокового, безперервного та поступового удосконалення всіх детермінантів конкурентоспроможності. Практика, яка склалася щодо економічного життя у світі вказує на те, що ринок та конкуренція – це основний шлях розвитку сучасної економіки, найвпливовіший фактор серед будь-яких інших щодо її руху. Конкуренція є дієвим способом економічного контролю, вона є принциповою та динамічною силою, тому що безперервно

спонукає виробника до обмеження витрат виробництва та зниження цін, підвищення обсягу реалізації, до боротьби за замовлення та покупця та до удосконалення якості продукції та послуг на ринку.

Література

1. Куклінова Т. В. (2023). Фактори конкурентоспроможності будівельних підприємств в умовах загострення кризових явищ / Проблеми і перспективи розвитку підприємства, 1(1), 138-141.
2. Смачило В. В., Головка-Марченко І. С. Класифікація факторів впливу на конкурентоспроможність підприємств / Молодий вчений. - 2015. - № 2(3). - С. 61-65.
3. Гребньов Г. М. (2023). Формування напрямів підвищення ефективності маркетингового механізму управління конкурентоспроможністю будівельних підприємств / Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут", 11, 395-400.
4. Федорович І., Берлоус М. (2022) Основні заходи підвищення конкурентоспроможності підприємств будівельної галузі. Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, фінансів, обліку і права: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції / Полтава.
5. Гончарук Т. І. (2023) Конкуренція і конкурентоспроможність: зміст і розвиток у перехідній економіці Суми: ВВП «Мрія-1» ЛТД, 6, 33-36.
6. Ульянова Л. П., Россіхіна О. Є. (2024). Про підходи до оцінки конкурентоспроможності будівельних підприємств / Вісник Дніпропетровського університету, 6(1), 37-41.
7. Микитюк, П. Сучасні механізми розвитку інновацій в будівельній галузі [Текст] / Петро Микитюк, Алла Касич // Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2020. Вип. 2. С. 174-184.
8. Найчук-Хрущ, М., & Щур, Т. (2023). Роль та значення успішного фінансування проєктів для інноваційного розвитку підприємства (на прикладі підприємства будівельної галузі). Економіка та суспільство, (58).

References

1. Kuklinova, T.V. (2023), "Factors of competitiveness of construction enterprises in the conditions of aggravation of crisis phenomena", *Problemy i perspektyvy rozvytku pidpryemstva*, vol. 1 (1), pp. 138-141.
2. Smachylo, V.V. and Holovko-Marchenko, I.S. (2015), "Classification of factors influencing the competitiveness of enterprises", *Molodyj vchenyj*, vol. 2 (3), pp. 61-65.
3. Hrebn'ov, H.M. (2023), "Formation of directions for increasing the effectiveness of the marketing mechanism for managing the competitiveness of construction enterprises", *Ekonomichnyj visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu Ukrainy "Kyivs'kyj politekhnichnyj instytut"*, vol. 11, pp. 395-400.
4. Fedorovych, I. and Berlous, M. (2022), "Main measures for increasing the competitiveness of enterprises in the construction industry", *Suchasnyj stan ta perspektyvy rozvytku ekonomiky, finansiv, obliku i prava: zbirnyk tez dopovidej mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Current state and prospects for the development of economics, finance, accounting and law: a collection of abstracts of reports of the international scientific and practical conference], Poltava, Ukraine.
5. Honcharuk, T.I. (2023), *Konkurentsii i konkurentospromozhnist': zmist i rozvytok u perekhidnij ekonomitsi* [Competition and competitiveness: content and development in a transitional economy], VVP «Mriia-1» LTD, Sumy, Ukraine.
6. Ul'ianova, L.P. and Rossikhina, O.Ye. (2024), "On approaches to assessing the competitiveness of construction enterprises", *Visnyk Dnipropetrovs'koho universytetu*, vol. 6 (1), pp. 37-41.
7. Mykytiuk, P. and Kasych, A. (2020), "Modern mechanisms for the development of innovations in the construction industry", *Visnyk Ternopil's'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu*, vol. 2, pp. 174-184.
8. Najchuk-Khrusch, M. and Schur, T. (2023), "The role and importance of successful project financing for the innovative development of an enterprise (on the example of an enterprise in the construction industry)", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 58.

Стаття надійшла до редакції 12.06.2025 р.